

Przepisy legalizacyjne o pojemnikach zwyczajnych kształtu krągłego. Pojemniki żelazne miętko lutowane.

Na podstawie art. 11-go dekretu o miarach z dnia 8 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. poz. 211 i Dz. U. R. P. r. 1928 poz. 661) oraz §-u 19-go ustawy Rzeszy Niemieckiej o miarach (Mass- u. Gewichtsordnung) z dnia 30 maja 1908 r. (R. G. Bl. str. 349) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. poz. 166) zarządza się co następuje:

Przepisy ogólne.

§ 1.

Do pojemników miętko lutowanych z blachy żelaznej stosują się Przepisy legalizacyjne o pojemnikach zwyczajnych kształtu krągłego: Pojemniki wogóle (Dz. Urz. GUM r. 1929 poz. 13; POM poz. 2,32/1) z uzupełnieniami i zmianami, zawartymi w przepisach niniejszych.

Kształt.

§ 2.

Pojemniki wąskie pojemności 5 l i powyżej mają posiadać kształt bańkowy (Dz. Urz. GUM r. 1929 poz. 13; POM poz. 2,32/1 § 6), pojemniki wąskie poniżej 5 l oraz wszystkie pojemniki średnie i szerokie—kształt cylindryczny (Dz. Urz. GUM r. 1929 poz. 13; POM poz. 2,32/1 § 7).

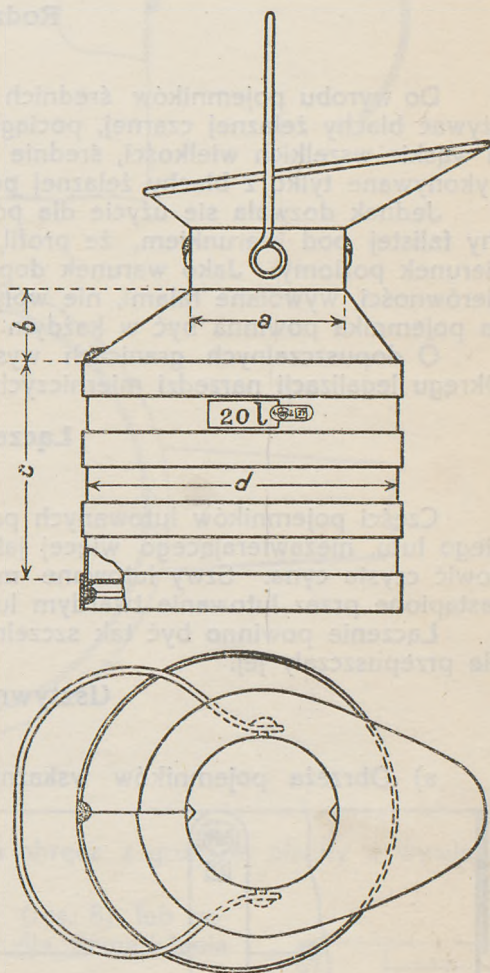
Oprócz kształtu, opisanego w §-ie 6-ym Dz. Urz. GUM r. 1929 poz. 13; POM poz. 2,32/1, dopuszcza się pojemniki bańkowe, których szyjka umieszczona jest mimośrodkowo względem osi tułowia (rys. 1) i które są zaopatrzone lejem kształtu, uwidocznionego na rysunku.

Pojemniki takie zamiast rękojeści lub uch mogą posiadać pałak do zawieszania, dający się obracać na hakach lub sworzniach, przymocowanych z dwóch przeciwnych stron szyjki.

Pojemniki 20-litrowe z szyjką ekscentryczną powinny mieć wymiary a, b, c i d (rys. 1) według Dz. Urz. GUM r. 1929 poz. 13; POM poz. 2,32/1 § 6 lub też mogą one wynosić odpowiednio (w milimetrach):

$$\begin{aligned} a &\leq 165, \\ b &= 65 \div 75, \\ c &= 210 \div 220, \\ d &= 303 \div 313. \end{aligned}$$

Brzegiem w rozumieniu §-u 10-go p. 4 Dz. Urz. GUM r. 1929 poz. 13; POM poz. 2,32/1 w pojemnikach z lejem jest krawędź spojenia leja z szyjką.

rys. 1.

Przepisy obowiązujące w miernictwie.

Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

Warszawa, dnia 14 maja 1929 r.

Układać w porządku wielkości liczb tytułowych.

Grubość blachy.

§ 3.

Grubość blachy, użytej do wyrobu pojemników bańkowych, powinna wynosić

dla pojemników	nie mniej niż
1	mm
50	1
20	0,7
10 i 5	0,5

zaś dla pojemników cylindrycznych

przy średnicy	grubość blachy
pojemnika większej od	nie mniej niż
mm	mm
300	1
250	0,7
50	0,5
poniżej 50	0,4

Rodzaj blachy.

§ 4.

Do wyrobu pojemników średnich powyżej 10 l i szerokich powyżej 2 l można używać blachy żelaznej czarnej, pociągniętej trwałym lakierem. Natomiast pojemniki wąskie wszelkich wielkości, średnie poniżej 20 l i szerokie poniżej 4 l mogą być wykonywane tylko z blachy żelaznej pocynowanej gładkiej.

Jednak dozwala się użycie dla pojemników 50 l i 20 l kształtu bańkowego blachy falistej pod warunkiem, że profil fal będzie prawidłowy i że fale będą miały kierunek poziomy. Jako warunek dopuszczenia blachy falistej należy uważać, aby nierówności, wywołane falami, nie wpływały na zasadniczy kształt pojemnika. Szyjka pojemnika powinna być w każdym jednak razie ściśle cylindryczna.

O dopuszczalnych granicach wysokości fal decyduje każdorazowo Naczelnik Okręgu legalizacji narzędzi mierniczych.

Łączenie części.

§ 5.

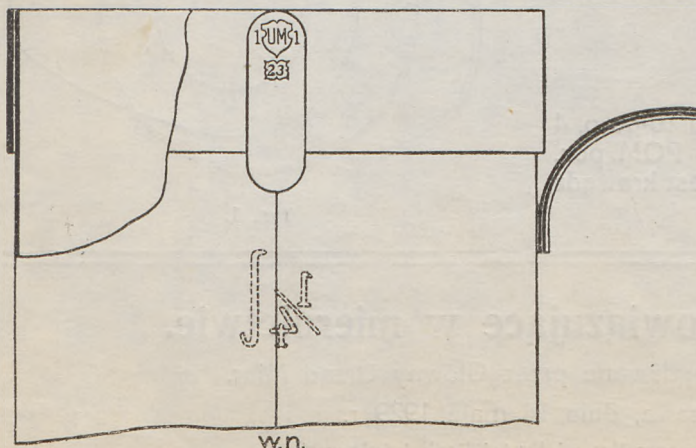
Części pojemników lutowanych powinny być łączone ze sobą zapomocą miękkiego lutu, niezawierającego więcej jak 10% ołowiu; przyczem resztę powinna stanowić czysta cyna. Szwy lutowane mogą być prócz tego nitowane lub częściowo zastąpione przez lutowanie twardym lutem lub przez spawanie samorodne.

Łączenie powinno być tak szczelne, aby pojemniki, będąc napełnione wodą, nie przepuszczały jej.

Usztywnianie obrzeży.

§ 6.

a) Obrzeża pojemników wskaźnikowych powinny być usztywnione jednym z następujących sposobów:

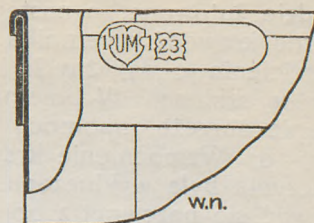
rys. 2.

1) przez nalutowanie wzgl. nalutowanie i przynitowanie pocynowanej obręczy żelaznej (rys. 2), której grubość dla mniejszych pojemników powinna wynosić razem ze ścianką pojemnika nie mniej niż 1,5 mm, a dla większych odpowiednio więcej (ust. d); jednak dla usztywnienia dolnego obrzeża wystarczy mniejsza grubość obręczy, z uwagi na wzmocnienie, które powoduje dno.

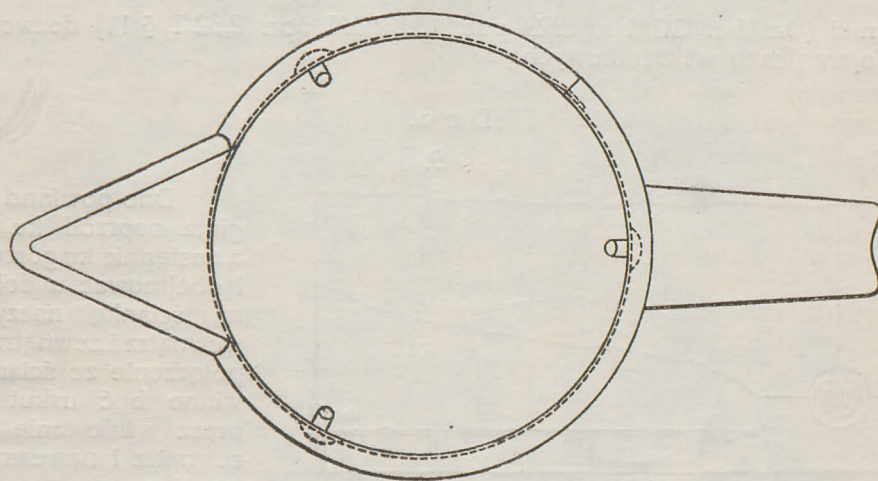
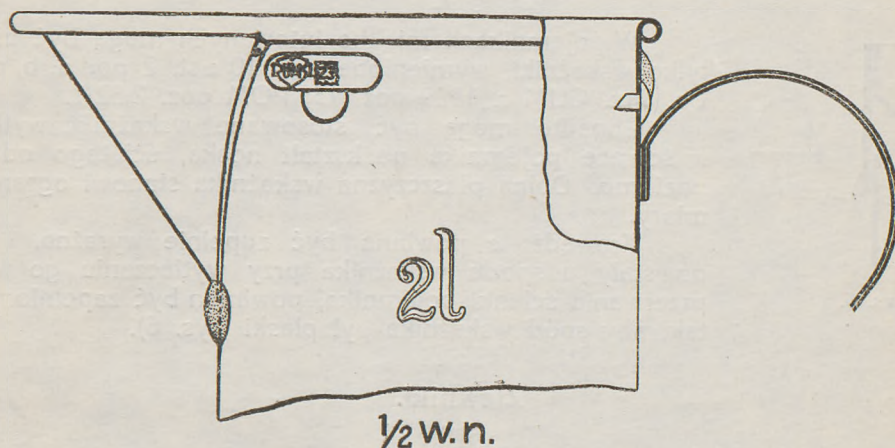
Przy wzmocnieniu górnego brzegu zapomocą nalutowanej obręczy metalowej, górna płaszczyzna obręczy i brzeg ścianki pojemnika powinny znajdować się w jednej płaszczyźnie;

2) przez wywiniecie brzegu naczynia na obręcz, jak pod 1) (rys. 3);

3) zapomocą wyobliny pustej (rys. 4) lub wypełnionej drutem (rys. 9); wyoblina powinna znajdować się całkowicie nazewnątrz naczynia;

rys. 3.

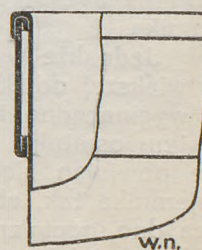
rys. 4.

4) przez wywiniecie brzegu naczynia na obręcz z grubszej blachy z wywinietami brzegami na kształt lit. C (rys. 5);

5) przez proste wywiniecie pojedyncze (rys. 8) lub podwójne brzegu; sposób ten nie jest właściwy dla wzmacniania obrzeża górnego.

b) Pojemniki średnie i szerokie 20 l ÷ 50 l mogą być wzmacniane u góry zapomocą jednej, a 100 l zapomocą dwóch leżących na krzyż poprzecznic (strychownic), których górna powierzchnia ma leżeć ściśle w płaszczyźnie górnej krawędzi. Środek poprzecznic należy mocno łączyć zapomocą okrągłego słupka z dnem pojemnika.

c) Obrzeża górne pojemników brzegowych powinny być usztywnione zapomocą obręczy (§ 6 ust. a 1). Dla pojemników brzegowych może być również zastosowany sposób, wskazany w ust. a 2, pod warunkiem jednak, że wywiniecie brzegu naczynia na obręcz

rys. 5.

będzie lutowane, a następnie sam brzeg silnie sprasowany. Otrzymana tą drogą górna krawędź pojemnika powinna posiadać kształt zupełnie płaskiego szerokiego pierścienia o wyraźnych krawędziach i umożliwiać szczelne przykrycie pojemnika płytą szklaną. W pojemnikach szerokich $\frac{1}{4}$ l może być także stosowane usztywnianie obrzeża zapomocą wyobliny.

d) Wzmocnienie krawędzi powinno być o tyle sztywne, aby zmiana przekroju naczynia była wykluczona. Wszystkie wymienione wyżej usztywnienia powinny znajdować się nazewnątrz pojemnika i być pocynowane, o ile pojemnik wykonany jest z blachy białej.

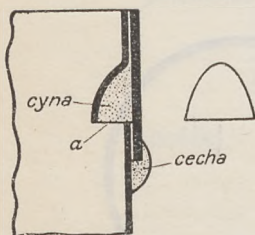
Wskaźniki.

§ 7.

W pojemnikach miękko lutowanych mogą być używane tylko wskaźniki, wymienione w § 10 ust. 2 pod a, b, c, d i e Dz. Urz. GUM r. 1929 poz. 13; POM poz. 2,32/1.

Ponadto mogą być stosowane wskaźniki, wytłaczane w ściance pojemnika na kształt noska, ściętego od spodu poziomo. Dolna płaszczyzna wskaźnika stanowi ograniczenie miary.

Krawędź α powinna być zupełnie wyraźna. Otwór, powstały u spodu wskaźnika przy wytłaczaniu go wskutek przzerwania ścianki pojemnika, powinien być zapełniony cyną tak, aby spód wskaźnika był płaski (rys. 6).

rys. 6.

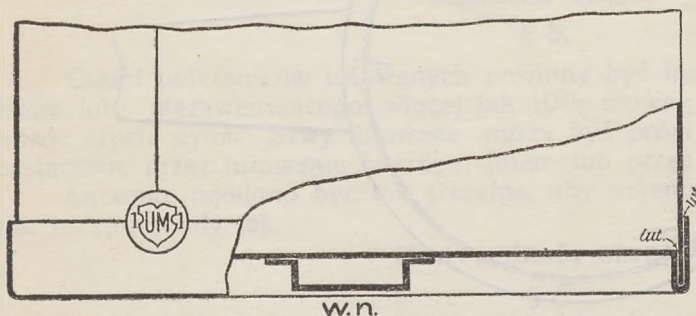
Zlewniki.

§ 8.

Zlewniki (Dz. Urz. GUM r. 1929 poz. 13; POM poz. 2,32/1 § 11) dozwolone są tylko w pojemnikach wskaźnikowych.

Dno o.

§ 9.

rys. 7.

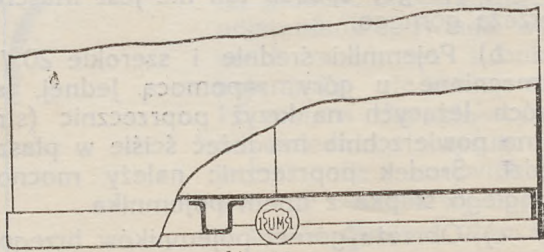
Dno powinno być wygięte naprzód ku dołowi, a następnie ku górze (rys. 7) i obejmować u dołu boczną ściankę naczynia od wewnątrz i zewnątrz. Jego połączenie ze ścianką powinno być uskutecznione przez wlutowanie go na zewnątrz i nawewnątrz pojemnika.

Wygięcie brzegu dna ku dołowi powinno two-

żyć powierzchnię walcową, prostopadłą do właściwego dna (rys. 7).

Odstęp dna od dolnego brzegu pojemnika powinien wynosić co najmniej 3 mm. Wysokość powierzchni walcowej dna, obejmującej pobocznice pojemnika z zewnątrz, powinna być przynajmniej dwukrotnie większa od odstępu dna od dolnego brzegu pojemnika.

Jednakże w pojemnikach o średnicy większej od 90 mm dozwala się także wyginać dno tylko ku dołowi (rys. 8). W tym ostatnim wypadku kołnierz dna nie powinien sięgać do samego dołu pojemnika tak, aby kropla zabezpieczająca dno mogła znajdować się częściowo na bocznej ściance pojemnika, a częściowo na kołnierzu dna (rys. 8). Należy również w razie potrzeby zastosować w tym wypadku dodatkowe usztywnienie obrzeża dolnego (§ 6).

rys. 8.

Rękojeści i ucha.

§ 10.

Wszystkie pojemniki wąskie powyżej 5 l, średnie powyżej 10 l i szerokie powyżej 20 l mają być zaopatrzone we dwie rękojeści lub ucha, pozostałe pojemniki wąskie oraz średnie powyżej 2 l — w jedno ucho. Mniejsze pojemniki, średnie i szerokie mogą posiadać ucha. W pojemnikach wąskich i średnich poniżej 2 l ucho może być zastąpione przez uszak (Dz. Urz. GUM r. 1929 poz. 13; POM poz. 2,32/1 § 18). W pojemnikach kształtu bańkowego można zastąpić jedno ucho przez pałąk. Ucha, uszaki i haki do pałąków nie mogą być przymocowywane do linii szwu.

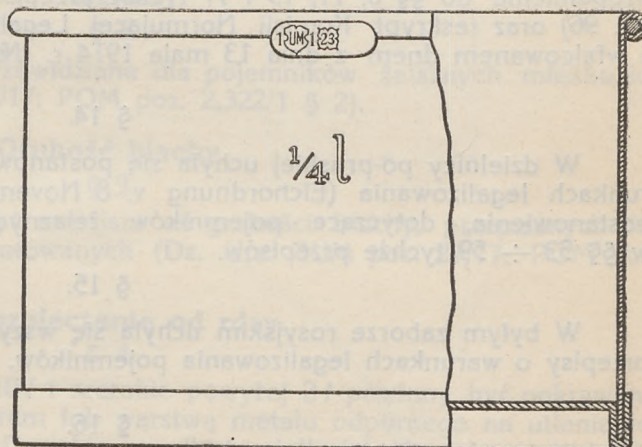
Cechowanie.

§ 11.

a. Na wszystkich szwach pojemników miękko lutowanych, bez względu na sposób łączenia (§ 5), mają być położone krople cynowe, na które nakłada się cechę urzędu.

b. W pojemnikach brzegowych zabezpieczyć należy wyoblinę według rys. 9, obręcz — jak na rys. 2 lub 10; w pojemnikach wskaźnikowych — wskaźniki (Dz. Urz. GUM r. 1929 poz. 13; POM poz. 2,32/1 § 23 i rys. 4), a we wszystkich pojemnikach — dna (§ 9) i tabliczki z oznaczeniem (Dz. Urz. GUM r. 1929 poz. 13; POM poz. 2,32/1 § 20). Szew, łączący zlewnik z korpusem pojemnika, zabezpieczyć należy (rys. 4) tylko wtedy, gdy pojemność zlewnika tworzy część pojemności mierniczej pojemnika (por. Dz. Urz. GUM r. 1929 poz. 13; POM poz. 2,32/1 § 11).

c. W wypadkach, gdy nie cierpi na tem zabezpieczenie pojemnika od zmian wielkości, można odstąpić od obydwu warunków punktu a § 23-go przepisów o pojemnikach wogóle (Dz. Urz. GUM r. 1929 poz. 13; POM poz. 2,32/1). Mianowicie może to mieć miejsce przy zabezpieczeniu wyobliny (rys. 9) lub wywinięcia (rys. 3) w pojemnikach brzegowych, gdzie

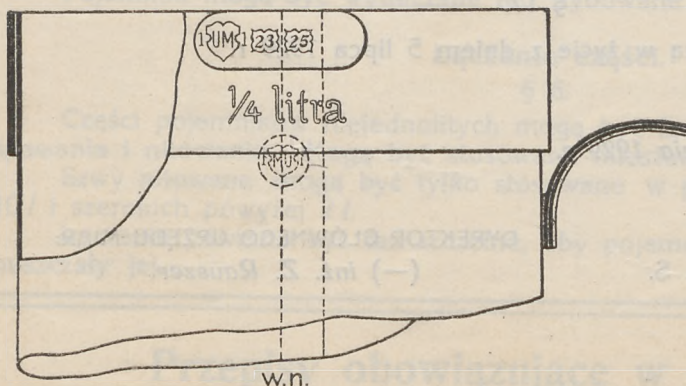

W.n.

rys. 9.

cecha znajduje się nie na samym brzegu naczynia, ile że sposób zabezpieczenia, pokazany na tych rysunkach, w zupełności uniemożliwia dokonanie jakiegokolwiek zmiany brzegu.

Także i wydłużona kropla na rysunku 2-im, zabezpieczająca brzeg, a jednocześnie nieruchomość obręczy i szwu, może znajdować się, zamiast nad oznaczeniem, na przeciwległej stronie pojemnika, zastępując sposób ocechowania, przedstawiony na rys. 10-ym, ściśle zgodny z §-em

w.n.

rys. 10.

23-im przep. leg. o pojemnikach wogóle (Dz. Urz. GUM r. 1929 poz. 13; POM poz. 2,32/1), lecz wymagający większej ilości kropli.

Postanowienia końcowe.**§ 12.**

Uchyla się: Przepisy o warunkach legalizowania pojemników zwyczajnych: Pojemniki żelazne miętko lutowane z dnia 31 października 1923 r. (POM poz. 2,426), Przepisy o warunkach legalizowania pojemników zwyczajnych: Pojemniki żelazne miętko lutowane: Uzupełnienie I z dnia 17 listopada 1923 r. (POM poz. 2,4262), Przepisy o warunkach legalizowania pojemników zwyczajnych: Pojemniki żelazne miętko lutowane: Uzupełnienie II z dnia 15 marca 1927 r. (POM poz. 2,315) i Rozporządzenie Głównego Urzędu Miar w przedmiocie przepisów przechodnich do przepisów o warunkach legalizowania pojemników zwyczajnych: pojemniki wogóle i pojemniki żelazne miętko lutowane (POM poz. 2,422 i 2,426) z dnia 31 października 1923 r. (POM poz. 2,4395).

§ 13.

W dzielnicy po-austriackiej uchyla się wszystkie przepisy o warunkach legalizowania pojemników miętko lutowanych z blachy żelaznej oraz wszystkie postanowienia sprzeczne z przepisami niniejszemi.

W szczególności uchyla się ostatecznie §§ 5 i 12 przepisów o warunkach legalizowania z dnia 19 grudnia 1872 r. (R. G. Bl. r. 1872 № 171); uzupełnienie do §§ 5 ÷ 9 i 11 tychże przepisów (R. G. Bl. r. 1875 № 17 V B E str. 23); uzupełnienie do §§ 5 ÷ 9 i 11 tychże przepisów (R. G. Bl. r. 1876 № 107 V B E str. 63); uzupełnienie do §§ 8, 11, 15 i 17 tychże przepisów (R. G. Bl. r. 1877 № 88 V B E str. 96) oraz reskrypt Komisji Normującej Legalizację o metalowych pojemnikach z walcowaniem dnem z dnia 13 maja 1914 r. № 10177 ex 1913 (V B E str. 1485).

§ 14.

W dzielnicy po-pruskiej uchyla się postanowienia §§ 31 ÷ 37 przepisów o warunkach legalizowania (Eichordnung v. 8 November 1911 R. G. Bl. str. 960) oraz postanowienia, dotyczące pojemników żelaznych miętko lutowanych, zawarte w §§ 53 ÷ 59 tychże przepisów.

§ 15.

W byłym zaborze rosyjskim uchyla się wszystkie dotychczas obowiązujące tam przepisy o warunkach legalizowania pojemników.

§ 16.

Pojemniki, już uprzednio legalizowane przez urząd właściwy dla danego terytorjum, odpowiadające dotychczas obowiązującym przepisom i §-owi 3-mu Dz. Urz. GUM r. 1929 poz. 13; POM poz. 2,32/1, będą legalizowane wtórnie, o ile zostaną zgłoszone przed 1 stycznia 1930 r.

§ 17.

Przepisy niniejsze wchodzi w życie z dniem 5 lipca 1929 r.

Warszawa, dnia 18 kwietnia 1929 r.

L. S.

DYREKTOR GŁÓWNEGO URZĘDU MIAR:
(—) inż. Z. Rauszer

GUM № 29. I. 787. 1.